

KOMMUNIKATIONSUTSKOTTETS UTLÅTANDE 12/2009 rd

Statsrådets redogörelse för EU-politiken

Till stora utskottet

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 16 april 2009 statsrådets redogörelse för EU-politiken (SRR 4/2009 rd) till stora utskottet för beredning och bestämde samtidigt att de övriga fackutskotten får lämna utlåtande till stora utskottet senast den 8 maj 2009.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- regeringsråd Jaana Heikkinen, kommunikationsministeriet.

Dessutom har skriftligt utlåtande lämnats av

- Fordonsförvaltningscentralen
- Banförvaltningscentralen
- Kommunikationsverket
- Meteorologiska institutet
- Vägstyrelsen
- Rundradion Ab
- Finnair Abp
- Finlands näringsliv
- Bussförbundet
- Finlands Transport och Logistik SKAL rf
- Finlands Sjömans-Union FSU rf
- Mediernas Centralförbund rf
- Rederierna i Finland.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Motivering

Utskottet har behandlat frågan utifrån sitt eget ansvarsområde och fokuserar på insatser för att säkerställa finländsk expertis i EU:s beredningsprocesser, de europeiska transportsystemen och deras funktion, befogenhetsfördelningen och offentliga tjänster. Över lag vill utskottet understryka vikten av stor aktivitet i alla EU-institutioner för att vi ska kunna vara säkra på att Finlands allmänintresse och särförhållanden beaktas i tillräckligt hög grad i för oss viktiga beslut.

Expertis och intressebevakning. De teman som ingår i kommunikationsutskottets ansvarsområde är mycket viktiga för Finlands konkurrens-

kraft. Därför måste vi ha adekvat expertis på alla stadier av behandlingsprocessen i EU. Enligt utskottets uppfattning är den viktigaste beredningsfasen att påverka frågor i förväg, men utan att för den skull glömma bort hur viktig det normativa genomförandet är. Den nationella konsekvensbedömningen av lagstiftningsprojekt måste göras med stor omsorg och med heltäckande redovisning för positiva och negativa konsekvenser på det nationella planet. Vad beträffar medlen i EU:s stödordningar bör Finland eftersträva att kraven och kostnadseffekterna till följd av våra särförhållanden blir beaktade i tillräckligt hög grad i fördelningen av medlen. Utöver våra särfrågor bör vi också lyfta fram våra

kunskaper om transportförhållandena och utvecklingsbehoven i Nordeuropa, möjligheterna att satsa på trafiken österut och över lag peka på vår särskilda kompetens kring relationerna med Ryssland.

I redogörelsen förs det fram hur viktigt det är att EU-institutionerna har tillräckligt många finländska tjänstemän, också på hög nivå. De finländska tjänstemännen är en mycket viktig informationskanal. Det är inte ovanligt att medlemsstaterna är aktiva vid rekrytering och karriärplanering och Finland bör också arbeta aktivt för att stötta finländska EU-tjänstemän i deras karriär. De sakkunniga påpekade till exempel att det inte finns tillräckligt många finländska järnvägsexperter i kommissionen och att vår tjänstemannarepresentation över lag inom EU:s järnvägsinstitutioner är anspråkslös jämfört med bland annat Sverige. Det är viktigt att aktivt och systematiskt backa upp finländska tjänstemäns kompetens om och karriär i EU.

Fungerande europeiska transportsystem. I den globala ekonomin kommer fungerande transportsystem och logistisk kompetens att vara en allt viktigare konkurrensfaktor, framhåller regeringen. Exempelvis erbjuder IT-utvecklingen inom transportsektorn, så kallade intelligenta transportsystem (ITS), nya möjligheter att satsa på logistisk effektivitet, och därmed få produktions- och distributionskedjan att fungera bättre samtidigt som möjligheterna att utveckla transporttjänsterna för alla förbättras. Frågan är extra viktig för Finland eftersom vi har en stor yta och långa transportsträckor. Följaktligen anser utskottet att strategin i redogörelsen är ett steg i rätt riktning. Tack vare vår egen aktivitet lyckades Finland föra in logistikperspektivet i EU:s transportpolitik under ordförandeskapet. Det är också viktigt att den inre marknaden utvecklas och att hindren för rörligheten för varor då undanröjs, framhåller utskottet och påpekar att järnvägstrafiken spelar en stor roll eftersom den täcker in hela Europa och är ett miljövänligt transportalternativ.

På senare år har EU i sin transportpolitik försökt komma ifrån det traditionella transport-

slagstänkandet och i stället rikta in sig på en mer sammanhållen instrumentuppsättning för att eliminera de negativa effekterna, slå ett slag för mer miljövänliga transportformer och utnyttja olika transportformer effektivare både tillsammans och fristående. Vårt perifera läge, de stora transportavstånden och särskilt våra vinterförhållanden påverkar konkurrenskraften på ett helt annat sätt än förhållandena i till exempel Centraleuropa. Dessa faktorer måste beaktas när strategierna för EU:s transportpolitik läggs upp. Vår import och export är beroende av att sjötransporterna fungerar året runt, eftersom 90 procent av vår export och 70 procent av vår import transporteras sjövägen. Åtgärder för att minska utsläppen från sjöfarten är viktiga, till exempel korrekta och rättvisa utsläppsgränser. Samtidigt är det angeläget att förpliktelserna är rättvisa till exempel vad gäller kostnadseffekterna för olika sjöregioner och att de inte försämrar konkurrens-möjligheterna för någon region eller aktörerna i något land. Också kostnadseffekterna för utsläppshandeln inom luftfarten måste erkännas, särskilt för våra finländska förhållanden. Finland måste satsa på globala och konkurrensneutrala transportlösningar i klimatpolitiken, energipolitiken och miljöpolitiken.

Behörighetsfördelningen. Utanför institutionerna har EU ett flertal decentraliserade myndigheter med specialuppdrag. På 2000-talet har tre myndigheter inom transportsektorn inrättats, den senaste 2004, alltså Europeiska järnvägsmyndigheten (ERA). Myndigheterna har reglerings- och övervakningsuppdrag.

Myndighetsutvecklingen på transportområdet tyder på att nationella myndigheters uppdrag och befogenheter lyfts över på EU-myndigheter. Detta gäller redan nu Europeiska flygsäkerhetsmyndigheten (EASA) och samma tendenser verkar finnas inom järnvägssektorn. Också i kommunikationsfrågor har kommissionen haft ambitionen att koncentrera befogenheterna till kommissionen och därmed kringskära de nationella kommunikationsmyndigheternas befogenheter. Utskottet påpekar att denna utveckling inte harmonierar med EU:s subsidiaritetsprincip. Sär-

skilt de mindre medlemsstaterna drabbas av att deras nationella särdrag inte beaktas i tillräckligt hög grad i fortsättningen. En sådan utveckling ligger inte i Finlands intresse och kräver ett uttalat nationellt ställningstagande om att subsidiaritetsprincipen intar en viktig plats i vår EU-politik.

Enligt redogörelsen bör EU ha samordnad representation i internationella organ. Det innebär förändringar i till exempel FN:s organ, bland dem representationen i Internationella teleunionen (ITU) och Internationella postunionen (UPU). Där har Finland hittills självständigt kunna lägga fast sin egen politik. Inte heller i den här frågan anser utskottet det ligga i Finlands intresse att de nuvarande befogenhetsförhållandena ändras. Ändringen skulle ge de stora medlemsstaterna större befogenheter på de mindre medlemsstaternas bekostnad.

Offentliga tjänster. Redogörelsen har ingen tydlig ståndpunkt till offentliga tjänster. Rent allmänt erkänns deras roll i EG-fördraget, särskilt i artikel 86.2. I artikel 16, som trädde i kraft den 1 maj 1999, sägs det att tjänster av allmänt intresse har stor betydelse för unionens gemensamma värderingar och att de spelar en stor roll när det gäller att främja social och territoriell sammanhållning.

En tolkning av principerna finns till exempel i protokollet om systemet för radio och TV i allmänhetens tjänst i medlemsstaterna, som är en bilaga till Amsterdamfördraget. Där sägs inledningsvis att "systemet för radio och TV i allmänhetens tjänst i medlemsstaterna har ett direkt samband med de demokratiska, sociala och kulturella behoven i varje samhälle och med behovet att bevara mångfalden i medierna". Vidare sägs följande: "Bestämmelserna i Fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen skall inte påverka medlemsstaternas behörighet att svara för finansiering av radio och TV i allmänhetens tjänst i den utsträckning som denna finansiering beviljas radio- och TV-organisationerna för att de skall utföra det uppdrag att verka i allmänhetens tjänst som har tilldelats dem, utformats och organiserats av varje medlemsstat och i

den utsträckning som finansieringen inte påverkar handelsvillkoren och konkurrensen inom gemenskapen i en omfattning som kan strida mot det gemensamma intresset, varvid kraven på att utföra uppdraget att verka i allmänhetens tjänst skall beaktas". Utskottet understryker vikten av nationell behörighet för att organisera tjänster av allmänt ekonomiskt intresse, särskilt radio och TV i allmänhetens tjänst, och framhåller också att Rundradion spelar en viktig roll för en heltäckande, jämlik och varierad informationsförmedling. Tillsammans garanterar Rundradions skattefinansierade verksamhet och de kommersiella medierna fri informationsförmedling och skapar grunden för en demokratisk rättsstat.

Elektronisk kommunikation. Utskottet påpekar att redogörelsen i mycket liten omfattning behandlar elektronisk kommunikation, trots att bättre utvecklade tekniker och tjänster och ett effektivare utnyttjande av dem kan spela en viktig roll i framtiden för verksamheten och konkurrenskraften inom olika sektorer.

Utlåtande

Kommunikationsutskottet föreslår

att stora utskottet beaktar det som sägs ovan och

att följande ställningstaganden godkänns med anledning av redogörelsen:

1. I befogenhetsfördelningen mellan EU och medlemsstaterna bör subsidiaritetsprincipen och nationell beslutanderätt tydligare lyftas fram för att garantera de små medlemsstaternas intressen.

2. Möjligheterna att organisera tjänster av allmänt ekonomiskt intresse, till exempel radio och TV i allmänhetens tjänst, genom nationella åtgärder måste garanteras för att säkerställa en heltäckande, jämlik och varierad informationsförmedling.

KoUU 12/2009 rd — SRR 4/2009 rd

Helsingfors den 7 maj 2009

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Martti Korhonen /vänst
vordf. Saara Karhu /sd
medl. Mikko Alatalo /cent
Marko Asell /sd
Leena Harkimo /saml
Jyrki Kasvi /gröna (delvis)
Mats Nylund /sv

Pentti Oinonen /saf
Reijo Paajanen /saml
Lyly Rajala /saml
Pertti Salovaara /cent
Janne Seurujärvi /cent
Anne-Mari Virolainen /saml
ers. Timo Heinonen /saml (delvis).

Sekreterare var

utskottsråd Juha Perttula
utskottsråd Kaj Laine.